

Значення батьків-вихователів на процес гендерної ідентифікації сиріт в умовах дитячого будинку сімейного типу. Корекційно-відновлювальний та розвивальний аспект

Закономірно, що у підлітковому віці відбувається активне усвідомлення свого життя, орієнтація на майбутнє, починає складатися певний тип соціальної спрямованості, короткотривалі та довготривалі життєві перспективи. У підлітків, що жили в умовах інтернатного закладу, новоутворення підліткового віку значно відрізняються від загально прийнятих у віковій та соціальній психології, - часова перспектива спотворена. Це яскраво проявляється в особливості формування у них неадекватної самооцінки, проблемах самоусвідомлення та спрямованості у майбутнє.

Саме тому у процесі організації супроводу розвитку депривованих дітей і підлітків дуже значуща роль приділяється психологічній та педагогічній компетентності батьків-вихователів, оскільки саме вони шляхом виховного впливу на особистість, реалізації психолого-педагогічного знання, організації психокорекційної роботи з неповнолітніми та молоддю, консультуванням та підтримуючими техніками формують систему цінностей і відносин у підростаючого покоління, організують виховний, освітній і корекційний вплив в процесі життєдіяльності дитячого будинку сімейного типу.

Входження в соціальне середовище у сиріт відрізняється рядом особливостей – низькою соціальною компетентністю, невпевненістю в собі, безпорадністю, пасивною позицією, страхами, нестабільністю в розумінні власної гендерної сутності. [1,3]. У своїй поведінці "депривована" молодь найчастіше повторює звичні, засвоєні в ранньому дитинстві спотворені способи поведіння батьків, і тоді, для багатьох неблагополучний соціум стає нормою життя.

Так як одним із механізмів успішної самореалізації в соціумі є гендерна ідентичність, важливо визначити специфіку цього процесу серед депривованих підлітків.

1. Наявна гендерна дезідентичність - це актуальний стан, зниження усвідомлення «Я-цілісності» на зрізі життєвого шляху, що виявляється в протиріччі поведінки, особистісної самосвідомості і вимог, що пред'являються до певної гендерної ролі.

2. Гендерна ідентичність у депривованих підлітків характеризується негативними особливостями: недорозвиненням емоційно-оціночного ставлення до свого тіла та зовнішнього вигляду, несформованістю стереотипів чоловічої та жіночої поведінки, нерозвиненістю уявлень про взаємини статей, в тому числі гендерних ролей у сімейних відносинах і в професійній діяльності, що дозволяє визначити гендерну ідентичність депривованих підлітків, як гендерну дезідентичність.

3. Негативна (раніше набута в депривованому чи асоціальному середовищі) гендерна ідентичність детермінує низьку готовність до самостійного життя і діяльності підлітків (соціальну, професійно-трудова, психологічну, фізичну).

4. Раціонально організований психолого-педагогічний корекційний вплив, що включає активізацію самосвідомості, розвиток саморефлексії та міжособистісного спілкування, навчання адекватних стереотипів поведінки, прийняття свого «фізичного Я» і вирішення внутрішньо-особистісних проблем, дозволить скорегувати негативні сторони гендерної ідентичності у підлітків, що сприятиме підвищенню рівня їх готовності до самостійного життя і діяльності в соціумі[2].

5. Ціннісний потенціал корекційного впливу успішно реалізується в тому випадку, якщо в процесі роботи з підлітками будуть дотримані необхідні умови: комплексний підхід, системність і послідовність психолого-педагогічного впливу.

Таким чином важливо створити специфічне корекційно-відновлююче та розвивальне середовище задля успішного усвідомлення та засвоєння гендерних ролей та розвитку адаптаційного потенціалу вихованців.

Література

1. Преодоление трудностей социализации детей-сирот : учеб. пособие / Л. В. Байбородова [и др.]. – Ярославль : Изд-во ЯГПУ, 1997. – 196 с.
2. Прихожан А. М. Психология сиротства / А. М. Прихожан, Н. Н. Толстых. – 2-е изд. – СПб. : Питер, 2005. – 400 с.
3. Семья Г. В. Основы психологической защищенности детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей // Развитие личности. – 2004. – №1. – С. 71–86.